

ERDÉLYI
MAGYARÁG

CENZURAT

Ara 1 lej 2

III. évfolyam 4 sz.
Csütörtök
1934 Január 4.

Alapítók: Szerkesztő: Zsigmond Dezső
Független politikai napilap, megjelenik minden nap
Szerkeszt. órák: reggel 8-3 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea. (Nagyvárad) Piata Mihai Vitezzul 4. Telefon: 380

Holnapra várják a kormány átalakítását

Rend és nyugalom van az országban

Vádat emeltek Constantinescu és két társa ellen. -- A nemzeti-parasztpárt élesen elítéli a merényletet. -- Francia lap Vaidát okolja a merénylet megtörténteért. -- Cáfolták Titulescu lemondásának hírét

Vaida és Maniu nem békülnek ki

Cantacuzino lakásán határozták el a vasgárdisták Duca megölését

Az ország minden jóérzésű embere ma is annak az aljas merényletnek a hatása alatt áll amely a sinaiai pályaudvaron megtörtént. Duca hirtelen halála az urainak levő liberális pártot megdöbbentette ugyan de semmiképpen nem rettentette vissza attól az elhatározásától hogy a szélsőséges jobboldali elemektől megtisztítsa az országot. Egészen természetes hogy a legszigorubbán jár el minden olyan csoporttal amely az állam belső rendjét veszélyezteti. A kormány ezekben a súlyos órákban megmutatta hogy erős és szilárd s bizonyos, hogy ez a szilárdság kedvező fényt vet külföldi körökben is a kormányra. Valószínű, hogy a külfölddel folytatott gazdasági tárgyalások is sikerre vezetnek és megindulhat idebenn az építő munka.

Cantacuzino lakásán határozták el Duca megölését

Bucuresti, jan 3
A vizsgálat folyamán olyan adatok merültek fel, amelyek Cantacuzino-Graniceru tábornok bűnösségét bizonyítják. Megállapították, hogy

a tábornok a vasgárda feloszlátása után levelet intézett Duca miniszterelnökhöz, amelyben a következő kitétel is szerepel: „aláíratlan halotti bizonyítványt”.

Letartóztatták Jonescu Virgil mérnököt is, a Vasgárda egyik vezetőjét, aki kijelentette, hogy

Duca meggyilkolását éppen Cantacuzino-Graniceru lakásán határozták el.

Constantinescu Nicolaet és két társát, tegnap Sinaiából Ploestibe szállították, mivel Sinai a ottani törvényszék hatáskörébe tartozik. Mindhármukat a ploestii ügyészség fogházában helyezték el. Ma lélelőtt ül össze a törvényszék vádtanácsa, mely minden bizonnyal megerősíti a három diák vizsgálati fogságát. A nyomozás tehát most már nemcsak Sinaiában, hanem Bucarestben és Ploestiben is folyik.

Az ügyészség már elkészítették a vádirat első részét, amely a büntető törvénykönyv 25 26 27 28 és 32 szakaszai alapján emel vádat Constantinescu és két társa ellen.

Tegnap este a kormány tagjai újabb minisztertanácsot tartottak amelyen Anghelescu miniszterelnök ismertette az osromlappal kapcsolatos intézkedéseket. Incuieret belügyminiszter beszámolt a merénylet ügyében folyó vizsgálat legújabb megállapításairól.

Cluj, január 3.
A nemzeti parasztpárt tegnap Kolozsváron értekezletet tartott, amelyen Maniu, Vaida és Haiegan Emil dr. részt vettek. Mindhármán

a legerélyesebben megbotlyogzták a Duca ellen elkövetett merényletet. Az értekezlet határozati javaslata alapján a párt részvétét távirati úton közölték Duca családjával és a kormánnyal.

Nagy feltűnést keltett, hogy a Journal des Debatsban Pierre Bernouche hosszú cikket ír a Duca elleni merényletről és ezzel kapcsolatban

erősen támadja Vaida Sándort, amiért belligymnizstersége és később miniszterelnöksége idején erélytelenül lépett fel a vasgárdistákkal szemben. A cikkíró Vaidának tulajdonítja a vasgárda befolyásának elterjedését.

Vaida és Maniu nem békülnek ki

Kolozsvár, január 3.
Maniu és Vaida újév napján Kolozsváron tartózkodtak. A szovátai értekezlet résztvevői úgy tervezték, hogy fölkeresik Vaidát és kibékítik. Maniuvál ugyanakkor pedig Vaida benső hívei Maniut keresték volna fel hogy engedékenységre bírják Vaidával szemben. A kibékülés nem történt meg mert a csoportok testületi megjelenése

Püspökiből az ügyészségre kísérték hat vasgárdistát

Nagyvárad, január 3.
A hatóságok erélyesen folytatják a vasgárdisták kinyomozását. Tegnap a csendőrség Püspökiből 6 embert adott át a nagyvárad ügyészségnek, akik a vasgárda bihar-megyei jelölt listáját aláírták.

A hat püspökii ember következő: Bocu

sem következett be sem az egyik sem a másik frakció vezérének.

Pénteken választják meg a liberális párt új elnökét

Bukarest, január 3.

A liberális párt elnöki tanácsa pénteken tart ülést amelyen megválasztják a párt új elnökét.

A rendfenntartó hatóságok vezetői tegnap ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy azonnal letartóztatják mindazokat, akik a lakásukon vasgárdistákat rejtegetnek. A hatóságok ugyanis azt hiszik, hogy a szóban levő vasgárdistákat a velük rokon-szenvező lakosság rejtegeti a lakásukon.

Cáfolták és állítják Titulescu lemondásának hírét

Páris, január 3.

A nyugati sajtóban hírek terjedtek el Titulescu lemondásáról. Beavatott politikai körök értesülései szerint Titulescu felszólítást kapott, hogy önjön haza Bukarestbe, ő azonban benyújtotta lemondását. A lemondást Titulescu a kormány rekonstrukciójával indokolja. Titulescu a kormánytól újabb felszólítást kapott, hogy lássa el továbbra is az ügyeket, de a román külügyminiszter még nem adott választ. Titulescu lemondását erélyesen cáfolják, a Telor nevű párisi román távirati iroda azonban a lemondás hírét fenntartja. Az angol sajtó szerint Titulescu tényleg benyújthatta lemondását, de nagy fontosságot tulajdonítani lemondásának nem szabad, mert Titulescut úgy is sikerül majd maradásra bírni. Az angol sajtó azért is kételkedik Titulescu lemondásában, mert a január 8-án kezdődő kisantant-konferenciára a kormány pillanatnyilag nem is tudna más politikai egyéniséget kiküldeni, mint Titulescut.

Ezzel szemben lapzártakori érkező jelentések szerint kategorikusan cáfolják azt a hírt mintha Titulescu le akarna mondani a külügyminiszterségről.

Gheorghe, Nyulas Sándor, Todos Sándor, Csáres József Kiss József és Nyulas Ferenc. Az ügyészség elrendelte a letartóztatásokat. Érdekes hogy közöttük magyar emberek is vannak. Letartóztatásban van még egy volt városi tisztviselő is, aki szintén aláírta a vasgárda listáját.

Ez volt

Örök láng

Csendes és hosszú éli estéken jól esik a meleg szoba. Beásva én is ilyenkor magam a kis szobámba, megrakom az apró kályhát és belebámulok a tűzbe.

Nem vagyok ugyan pirománikus, de szeretem nézni a felcsapó lángokat és jól esik a fülömnél a duruzsoló tűz.

Igy ültem az éjszaka is a kályhám előtt és eszembe jutott egy másik — éjszaka.

Lövészárk, 1915, Szűk férőhely, benne csak annyi hely, ketten megfértünk. A barátom, meg én.

Csunya teltünk volt akkortájt a Kárpátokban és bizony a Höfer nem igen jelentette a „csapataink előnyomulását”. De annál inkább számolhatótt be dicsőséges harcokról az orosz vezérkar.

Nyolc napos értőzatos visszavonulás után végre megvethettük a lábunkat. Nem voltak még összefogó lövészárkaink, de már elég mélyen ástuk be magunkat és imitt-amott futóárkok is voltak. Nekünk kettőnknek is megvolt már a magunk futóárka. Így kerültünk össze a barátommal azon az emlékeztető éjszakán.

Odakinn farkasordító hideg volt s mi felöltözve is fáztunk a kis rajkályha tűze mellett. De azért jól esett a védett hely meg az a kis tűz, amit kicsiholhattunk ah-ból a szurkos fenyő fából, amit csak egy félórával ezelőtt döntöttünk le.

A barátom szótalan volt. Nagy kéz sze mével belebámult a tűzbe és alig vettem a szavát egész este. Csak a rumos flaska fe lé nyult. Fel is tünt ez nekem és megkérdeztem:

— Mi van veled? Nem szoktál te ennyit inni.

— Itt mindent meg kell szokni — válaszolta.

A hangja nyers volt. Szinte fájt. De ráhagytam, én is elhallgattam és versenyt néztem vele a tűzbe és nem jött szó t számra. Messzi jártam gondolatban. Terített asztal, fürdőszoba, nyugodt polgári élet jutott az eszembe, meg az én ezüsthajjú anyám, aki ilyenkor fenn van és imádkozik a fiáért.

— Te — szót hirtelen a barátom, aki közben jót húzott a rumos kulacsból — hiszed te a boszorkányokat?

Felnevettem.

— Hiszen jól tudod — válaszoltam — Kálmán király mondta már, hogy.

— „Boszorkányok nincsenek — fejezte be a barátom, Nos — folytatta — Kálmán király se tudta, mit beszélt. Nekem ugyan irhatnak arról, hogy nincsenek boszorkányok. Én mondom neked, hogy — boszorkányok pedig vannak.

Megártott neki a rum — gondoltam és nem válaszoltam.

— Ne hidd, hogy a részeg ember beszél belőlem. (Ugy látszik, leolvasta arcomról a gondolatomat). Szintiszta józan vagyok. Ennyire még sohasem voltam talán az eszemnél. Hallgasd hát, amit most elmondok neked s aztán ítélj — vannak-e boszorkányok.

Azaz megigazította a tüzet. Csizmáját nekitámasztotta a rajkályha lábának, végig dőlt a fenyőgallyal behintett fekvőhelyen és beszélni kezdett.

— Nekem nem kellene most itt lennem. Fejlövés volt, kar lövésem volt, mellövés volt. Otthon tilhetnék én de ide mentem.

Rámnézett.

— Bánnak ugy-e? Pedig így van. Menekültem!

Tagoiva mondta ezt az utolsó szót. Aztán folytatta.

— Megismerkedtem a kályhával egy

Felhívom különösen az állandó vevőim figyelmét a

csütörtökön

rendezendő rendkívüli olcsó

maradékvásárt,

mely alkalommal

hihetetlen olcsó

árban van módjában vásárolni

A hét többi napjain eddigi már ismert olcsó árain mellett árusítom raktáram elsőrangú minőségű áruit.

Ezen vásárlás **átvehetik** t. vevőim **ajándéknaptárt** alkalmából is az újévi

WITRAEL GÁBOR

nődivatáruháza

Str. Avram Iancu **6.** szám.

Halálos végű verekedés az országúton

Sistra, január 3.

Szilveszter éjszakáján halálos kimeneteli verekedés játszódott le Popina község határában. Stan Marin és Dragnea Alexandru Garvan Coiara-i erdészek szánnal utnak indultak Popina felé, hogy rokonait meg látogassák. A község határában egy fogattal találkoztak amelyben Stoian Costalage, Ivan Sarof cadrilateri bolgárok és Mureituciu román telepes foglaltak helyet. A nagy

hőfűvás miatt meglehetősen keskeny volt az utvonat s így egyik sem akart kitérni. A szóváltást verekedés követte, Mureituciu egyetlen ütéssel a földre terítette Dragnea Alexandrut, aki néhány perc alatt kiszorított.

Stan Marint barátjának meggyilkolása annyira felháborította, hogy vállához kapta fegyverét és a dörrenés után holtan sett össze Ivan Sarof.

asszonnyal. Neve nincs De nem is fontos, hiszen a boszorkányokat nem szokták megkérdezni. Gyönyörű asszony volt. Az ura fagságban, ő meg az életben, fiatalon, erőben, frissen. Egymáséi lettünk. Olyan három hetem volt, amit soha ez életben nem felejték el. Talán a másvilágon sem.

Ennél az utolsó mondatnál megrázkóltott

— De három hét múlva, egy mámoros éjszaka után számot vetettem magammal. Belenéztem a tükrbe. Nem én voltam, aki visszanézett, de egy sovány, nyúlt arcú öreg ember. És aznap reggel kértem hogy másnap az induló menetszázadhoz cszsanak be.

A tűz halkabban duruzsolt, új fenyőfát dobott barátom a tűzre. Aztán folytatta:

— Szerettem azt az asszonyt ő is engem. Tudom, De mégis, el kellett válnunk. Aznap este — mindig kért rá — kártyá' vetett. Bolondság — gondoltam — hát vessen. Ahogy vetni kezdi, elakad a szeme és aztán ráborul és keservesen sir.

Rámnéz a barátom:

— Halottál te már egy olyan asszonyt zokogni, akit szeretsz? Az a zokogás elkíséri az embert egy életen át. Most is itt van. A fülében, Ahogy akkor este az, amikor

aztán nagy nógatásra abbaagyta és elmondta, hogy én most kimegyek a harcterre, ahol nagyon sulyosan megsebesülök és — tudj, Isten mit mondott még, de én úgy gondoltam, hogy mindezt csak azért mondja, hogy maradjak otthon, mellette.

— Másnap reggel kijöttem. S most itt vagyok, de te, pajtás, valami borzalmas előérzetem van. Ha valami bajom találna lenni — küldd el ezt a levelet. Annak az asszonynak írok. Azt írtam meg, hogy igaza volt.

Nem vigasztaltam. Nem volt olyan hogy vigasztalásra szorult volna. Csak hallgattuk a tűz panasztát.

Egyszer csak lövöldözés támad. Rohantunk ki az állásba. Szól a gépfegyver, kézi gránát robban. Az orosz bent volt a állásban.

Amikor hajnalban éjeltámadással visszavettkül az állást, egy sebesült baka másolt el, hogy a barátomat sulyos fejlövés érte és így cipelték magukkal az oroszok.

Most, hogy nézem a kályhában a tüzet, eszembe jut ez az emlék, meg a levél amelyet elküldtem annak, aki nem is volt boszorkány, csak halálosan tudta szeretni kedves barátomat.

A KASTELY TITKA

65

Futva tettük meg az utat. Csakugyan! A bárka sötét tömege nyugodtan ringatózott a lagúnának aránylag csendes vizén. A fedélzeten egy ember elmosódott körvonalait pillantottam meg. Semmi kétség! A bárka indulásra készen állt!

Hughessel megértettük egymást, noha egyetlen szót se váltottunk. Green meg akarja kísérni a lehetetlent és a bárkán akar menekülni.

Istenkísértés, ebben az itéletidőben a dübörgő tengerre merészkedni és Green mégis ezt az utat választotta! Bizonyos, hogy elpusztul az örvénylő vízben. A rozoga kis vitorlás nem bírósíthatik meg a hullámhegyekkel, melyek félelmetesen magasodtak föl és zuhanak vissza a lagunát vélt sziklafairól.

— De hát ha mégis megkíméli a tenger haragja! Elviselhetetlen volt ez a gondolat, annyira gyűlölttem ezt az embert. Oda kell érnem, mielőtt a bárka elindul. Ledobtam a kabátomat és belevettem magamat a vízbe. Alig kellett 10 métert úsznom, máris célra voltam. Azonban éppen csak, hogy megragadhattam egy lebegő kötelet — és a bárka máris elindult. A kötélt megfeszítve, emberfeletti erővel föltornáztam magamat a bárka fedélzetére.

Körvetlen melletttem másik fej bukkant föl a sötétből. Néhány pillanat múlva már Hughes is főrt a fedélzetre. Egyelőre megapultunk a kötélesomók között. Inkább sejtettük, mint láttuk ellenfelünket a kormányonál. Iszonyu hullám lökte előre a bárkát. Kitértünk a nyílt tengerre és ezzel kezdetét vette a kísérteties utazás, amelyre még most se sajnósem emlékszem vissza.

XXIV. FEJEZET.

— Micsoda csúnya lehet a rozoga halász-bárkának a hullámóriások erejével szemben? Majdnem semmi! A viharvitorla megfeszült a bárka orra szembeforlító széllel és föl ágaskodott. Dübörgő vágatással érkeztek a hullámok a messzeségből; fehér tajték-gerincük kísérteties vonulása ijesztő volt. A bárka sűrű párafelhőkbe burkolózott; a szétporladó vízsepek, mint sűrű zápor hullottak a fedélzetre.

A dübörgő hullámok szétzúzással fenyegették a bárkát, melynek pereme víz alá merült és a sós tajték végigzuhat rajtuk. A rohanó víz ereje szörnyű csapásokat mért a gyöngye faalkotmányra, mely minden ízében recsegett-ropogott. Csaknem lehetetlenség volt fölállni. Az éjszaka vastag fekete fal gyanánt állta utunkat. Örjögő szélroham markolt bele az árbóc kötélzetébe.

Centiméterenként másztunk előre a nedves fedélzeten, melyen szünet nélkül csaptak át a hullámok. A bárka borzalmasan hanykolódott és minden pillanatban attól kellett tartanunk, hogy beleszedülünk a vízbe, mely sötétlő örvényekben forrt körülöttünk...

Most már tisztán láttam Creent, szétterpesztett lábakkal állott az ingadozó fedélzeten és görcsösen tartotta a kormányt. Felakartam egyenesedni, de a sós zuhatag ledöntött a lábamról. A vízfátyolon keresztül láttam, hogy Green eleresztette a kormányt. Ugy látszik, észrevett bennünket! Fölemelte kezét, vékony tüszáv villant meg de a dörrenést nem lehetett hallani az elemek tombolásában. Közvetlen a fülem mellett szólt meg Hughes revolvere.

Ellenfelünk most ekként egy pillanatra és mire föleszméltem, már közvetlen egyvonásban volt, mindössze az árbóc választott el tőle. Macska ügyességével kuszott előre a bárka orra felé. Hughes fölugrott, de megbottlott egy kötélcsomóban. Az eltűnt sötét árnyékot suhant el és ekként a kajút leg-
gőzöl.

Köd, felhőszakadás Amerikában

Londonban is megbénult a forgalom a nagy köd miatt

London január 3. Ujév első napján még Agliában is szokatlan sűrű köd borult Anglia egyes vidékeire. Dél-Angliában s Londonban is teljesen megbénult a forgalom. A repülőgépeknek kényszerleszállást kellett végezniük a vonatok több órás késéssel csak 5 kilométeres sebességgel közlekedtek. A nagy köd

miatt a jégkéreggel borított országutakon sok szerencsétlenség történt. A szokás szerint nagy ködnek 5 halálos áldozata van. — Amint Los-Angelesből jelentik ott hétfőn borzalmas felhőszakadás pusztított. A hatalmas vízáradat sok kárt okozott. A hatalmas vízáradat sok kárt okozott. Hat ember életét veszítette.

Az urát emberölésre biztatta

Elhagyta a fogságot a gyilkos Schira József felesége

Timisoara, január 3. A timisoarai törvényszék vádpancsozta tegnap foglalkozott Schira Józsefné letartóztatásának kérdésével Schira Józsefné a mint ismeretes férje Schira József által elkövetett Steiner Béla dr. ellen tett revolveres gyilkos merénylettel kapcsolatban ke-

rült vizsgálati fogságba.

A vádpancsoz nem hosszabbította meg Schira Józsefné vizsgálati fogságát hanem elfogadta Radulescu Viktor dr. érvelését és elrendelte a szabadlábra helyezést. Schira Józsefné a vádpancsoz döntése alapján meg tegnap este elhagyta az ügyész-ségi fogházat

SPORT

Debreceni birkózók jönnek Romániába

Oradea január 3. Az oradeai Törökves birkózó gárdája is méltatlan szenzációs birkózó programot biztosított a helybeli birkózó sport híveinek. Igen nagy áldozatot hozott a Törökves ezen városközinek minősíthető versenyt és mindent elkövet azért hogy a közönség igényeit a legmesszebbmenőleg kielégítse.

A verseny január 6-án Vízkereszt napján este 8 órakor lesz a Katolikus Kör nagytermében. Mérsékelt árú jegyeket bocsájt ki a Törökves. A vendégversenyzők névsorát akik között több országos bajnok van és a váradi indulók neveit legközelebbi számunkban közöljük

A Nac és a Crisana ragyogó győzelmei Franciaországban

Az elmúlt év utolsó vasárnapján a Nac Ochelleben játszott az ottani FC Ochellois ellen. A zöld-fehérek meglehetősen indiszponáltan álltak a starthoz és ez az első félidőben meg is látszott a játékokon. Az első félidőben a francia csapatnak sikerült a vezetést 3:2 arányban megszerezni, a második félidőben azonban a Nac is megtalálta önmagát és ragyogó játékkal végeredményben 7:4-re győzte le ellenfelét. A Nac góljait Bodola 3, Rónay 2 Kocsis és Remmer lőtték.

Szilveszter délutánján a Crisana Cherbourgban játszott és az ottani jóképességi

csapatot nagy előnnyel, lendületes játékkal, 6:2 arányban győzték le. A közönségnek nagyon tetszett a váradi fiúk elegáns játéka és lelkesen megtapsolták szebbnél szebb akcióikat. A Crisana góljait Baráti 2 Valcov 2 Bonatiu és Csomag rugták.

Ujév napján a cherbourgi Stella ellen mérkőzött a Crisana és ezúttal még fenyegetőbb győzelmet aratott. Állandó fölényben tartott a mérkőzés 90 perce, amelyből a Crisana 7:0 arányban került ki győztesen. Valcov 4 Baráti, Muresan és Clonca voltak a góllövők. A Crisana ezután tovább folytatja diadalmas turáját.

Magyar csapatok turaeredményei

Budapestről jelentik: A magyar csapatok legnagyobb része Afrikában turázik, ahol szép győzelmeiket arattak. A Ferencváros Marseilleben, a Hungária Németországban folytatja turáját, ezek azonban már kevesebb szerencsével. Részletes eredmények:

Donau—Ferencváros 6:1 (3:0), A mérkőzés Marseilleben folyt le, amelyben a Ferencváros ellenfele a bécsi Donau csapata volt. Az eredmény nagy meglepetés.

Nemzeti—US Boulogne 5:4 (3:3)

Buda 11—AS Catania 1:1 (1:0)

Hungária—Kreuzlingen 3:0 Ujévkor

Hungária a Délnémet válogatott ellen küzdött, amelytől 5:1 (5:1) arányban súlyos vereséget szenvedett.

Ujpest—Racing Algir 13:0 (5:0)

Bocskay—Oran válogatott 4:0 (1:0)

Ferencváros—Nemzeti 5:0 (2:0)

Magyar költő sorsa

„Akinek vers kell tőlem, jöjjön hozzám, én nem megyek se kiadóhoz, sem máshoz”. — Télikabátja sincs és nyomorog a mai idők egyik legnagyobb magyar költője

Budapest, január 3.

A magyar irodalom egén nemrégén új csillag tűnt fel: Sértő Kálmán, a parasztköltő. Ugy indult, mint valami hataknasan fénylő égtest, s úgy látszik, úgy mulik el, mint egy üstökös. Budapesti munkatársunk beszélgetést folytatott a költővel. A beszélgetést alább adjuk:

Tizenegy éves volt mikor első versét megírta

Sértő Kálmán a fiatal parasztköltő, külsejében már nem paraszt. Cipőt és nem csak márt hord, a nyakán gallér és nyakkendő, szegényes handléöltönye is „urias” szabású és az arca intelligens, germános. Sápadt, ami talán már a pesti nyomortól van és a módora kicsit túl vakmerő. Nyers, ficánkoló, természetes és így jóízű, mint a frissen szedett barack. Ha kézbe venné valaki és kivásálná, csinos, jóképű fiú volna Elmeséli röviden az élet történetét.

Ma huszonhárom éves. Ötéves korában az édesapja tanította meg írni olvasni, egy talált ábécéből. Szegény napszámos ember az apja Baranyában, Risse községben. Mikor feladták az elemibe, már olvasta Petőfi verseit, ami egészen megzavarta. 11 éves korában írta első verseit, egy ugyanolyankorú kislányhoz, iskolatársához, akiből: „halálisan” szerelmes volt.

— Soha még így nem szerettem — mondotta azóta sem. És pedig hogy vágyom én a szerelemre, Istenem

— Aztán kibe volt szerelmes?

— Mint elemista a tanítónőbe is, de ez sem volt olyan forró szerelem, mint az első. Ehez a két szerelmemhez írtam az első verseimet.

A szőlőhegy remeteje

Mikor kimaradt az elemi iskolából, napszámos lett. De állandóan írt verset, sőt valahogyan kezébe kerültek Werne regényei, ezeket is elolvasta. Ezekből a regényekből kezdett sejteni valamit abból a világból, amely Baranyán kívül van. Miután napszámos társai kigunyolták a verseivel, kiment lakni egy kunyhóba a szőlőhegyekre s évekig ott élt, mint remete. Dolgozott kömve selyménél, mint malterhordó, de minden keresetét „muzira” adta. A falu fekete ugara megtermette számára a szükséges tápiálékot, a pénzt másra fordíthatta.

Három évig zsoldoskatonára

A napszámosfiú égő vágygal vágyódott el a falujából s hogy nagyvárosba kerülne sen, beállt zsoldoskatonának Pécsen. Ekkor 17 éves volt. Kapott havi negyven pengőt és kosztot, de volt más keresete is.

— Volt két német szobalányom — mondotta — s ezekről is kaptam rendes havi apánaszt, husz-husz pengőt, összesen negyvenet. Mikor aztán megtudták, hogy nekem két „szeretőm” van, egyszerre megvonta mind a kettő az apánaszt.

Gyalog Budapestre

Ezután a kellemetlen anyagi katasztrófa után még másfél évet töltött mundaiban.

Kérje mindenütt a

GOLF borotva-pengét!

az az életpár leginkább alkalmas és öröme lesz a borotválkozásban. Veszélyesei: Friedman Armin, Oradea, Promenad Eminecu 16.

azután, huszéves korában, otthagyta a katonaságot és civil lett. Pécsen kóborolt egy ideig, itt összejött egy újságíróval, Sik Sándorral. Ez lekötötte egy verset s mikor a verse megjelent, addig árt az újságra borulva, amíg el nem rongyolódott. Aztán el-

határozta, hogy Pestre jön. Nem volt egy fillérje sem, mindössze egy füzetnyi vers és az utnak nekivágott gyalogosan, 380 kilométert tett meg s mikor megérkezett Pestre, nem tudta, mit csináljon.

A mecénás elindítja a költőt, de megfeneklik

Valaki beleütközött, mint ahogy valaki szeme rendszerint megakad egy csavargó kutyán is és az illető Hatvany Lajoshoz kalauzolta. Hatvany Lajos, az utóbbi időkben nagyon visszavonultan él, de nem tudta megtagadni szép, emberi lelkét és elindította a kezdet útjain a paraszt költőt. Adott neki pénzt, ajánló sorokat a lapokhoz, kritikuskhoz, akik elolvasták Sértő Kálmán verseit. Azután nagy cikkek jelentek meg a bissei gyerekről: komoly, elismert nagyevű kritikusok állapították meg: ilyen költőtehet séget még nem szült a magyar föld. Az egyszerű, tanulatlan, napszámos fiú olyan új szavakat, gondolat kifejezéseket vetett papírra: az irodalmi körök elámultak. A lapok egymásután közölték az új zseni verseit, láz keletkezett körülötte, aztán a tíz ellobbant és a költőt sorsára hagyták.

A nyomor folytatózó karjai közt

Sértő Kálmán verseit ma is közlik a legelőkelőbb irodalmi lapok, de a mai viszonyok a költőnek nem igen kedveznek, a verséből megélni nem lehet. Sértő Kálmán, a magyar föld új csodája az uccára került s ma: nincs télikabátja nincs lakása, nincs enivalója, nincs egy meleg hely ahol leülhetne. Néhány lelkes urinó, mint a fent említett színész is, juttatnak neki hébekorba valamit, egy-egy ebédet, cigarettát, pár fillért, de ez semmi ebbe bepusztul a fiatal, nagy vándora. Főképp: mert van benne valami ősmagyar gőg, valami nyakas dac. Ő nem megy be egy újsághoz sem, egy kiadóhoz sem verset kínálni. Aki verset akar tőle, az menjen őhozá.

— De ezt nem lehet így csinálni, — mond dom neki. Alkalmazkodni kell az emberakhez simolni.

— Alkalmazkodjanak hozzám — ok mondja a parasztfiú és a szeme lángol a nyomoron, a kínzó éhségen keresztül is.

— Nem vágyik vissza a falujába — kérdeztük.

— De visszavágyom, nagyon visszavágyom. Más a falu lelke, mint a városé. A falu lelke becsületesebb, egyszerűbb, nüségesebb, melegebb ölelkezőbb. A város lelke nincs is lelke a városnak. Rideg könyörtelen, anyagi. Elmegyek, igen elmegyek, vissza Bissére.

— És mit csinál ott? Ujra napszámos lesz?

— Nem, hanem meg fogok halni.

— Öngyilkos lesz?

— Nem én. Csak úgy meghalok. Valahogy elmulok, titokzatosan, úgy, ahogy jöttem. Valahol a hegyek között összehúzódok és elalszom.

Érdekes ember, de érdekesebb: hogy ez az Ázsiából kiszakadt maroknyi magyar nép milyen csodákat vetít ki magából az őserőnek milyen zuhogásait bámulatos. Hogy ha Sértő Kálmán, a bissei paraszt, napszámos fiú nem magyar, hanem francia, angol vagy akár India szülöttje: ma már világ hírvíró költő akinek feje körül glória ragyog. Így viszont — bár ne így lenne — belesüpped a magyar föld pocsolójába és előbb utóbb megfullad, hacsak nem kerül az útjába valami jótévő asszony, aki a csókjain keresztül az égbe emeli. Más aligha segít.

Anglia közbelépett a francia német tárgyalások sikere érdekében

A Le Journal erőlesen tiltakozik a beavatkozás ellen

Páris, január 3.

Általános meglepetést keltett a Le Journal értesítése, amely szerint a francia-német közvetlen tárgyalások érdekében egy barátságos hatalom (minden bizonnyal Anglia) közbeavatkozott. Ez értesítés szerint az illető barátságos hatalom a németeknek szóló francia emlékirat elküldése előtt szombaton délután lépéseket tett a francia külügyminisztériumban, hogy változtatások történjenek a francia jegyzék szövegén.

A lap hevesen tiltakozik az idegen beavatkozás ellen. Azt a követelményt hangsúlyoztatja, hogy ami szöveget a francia minisztérium elfogadott, azon már semmiféle változtatás nem történhetik. A francia diplomáciának nemcsak az ellenfelek manőverei ellen kell védekeznie, hanem legjobb

barátaival szemben is ellenállást kell kifejtenie. Ez azonban Franciaországot nem térítheti el eddig követett útjáról. Sőt még jobban meg kell erősítenie abban a felfogásban hogy a közvetlen tárgyalások kérdésében ragaszkodni kell az eddigi elutasító állásponthoz.

A legjobb egyedekből kiválasztott sötét legszébb színű 100 drb. „Rhode Island Red” és 200 drb. „Fehér Amerikai Leghorn” baromfi, továbbá 15 drb. fajtisza „Bronz” pulyka, helyszűke miatt jutányosan eladó. Az egész állomány 6-8 hónapos és tovább tenyésztésre kiválóan alkalmas. Cím: Fajbaromfi-telep Oradea, Str. Francieze 12.

Újabb repülési világ- rekord

Miami, január 3.
Marsalis Franciska és Richey Helén repülőknek 237 óra és 52 perces időtartam repülés után szombat délelőtt leszálltak a miami repülőtéren. A két pilóta teljesen kimerülten szállott földre. Eredményeikkel felállították a leghosszabb megszakítás nélküli női repülés rekordját.

Elutasította a Népszövetség az Erdős-Kárpátok autonómiája ügyében benyújtott petíciót

Genf, január 3.
A Népszövetség hármaskisebbségi bizottsága elutasította az Erdős Kárpátok autonómiája ügyében benyújtott petíciót. A petíciót a rutén nemzetvédelmi tanács elnöke, az Amerikába emigrált Juhász Mihály adta be a múlt év szeptemberében.

Hóry András lett a helyettes magyar külügyminiszter

Budapest január 3.
Politikai körökben elterjedt hírek szerint a magyar külügyminiszteriumban február elsejére jelentős változások lesznek. A külügyminiszterium politikai ügyeinek vezetésére helyettes külügyminiszteri hatáskörrel Hóry András volt kvirináli magyar követet nevezték ki. Gróf Khun-Héderváry Sándor aki eddig ezt a méltóságot betöltötte, Párisba megy magyar követnek. Villani Frigyes báró eddigi párisi magyar követ pedig Hóry András helyét veszi át Rómában.

Törökország egyre jobban modernizálódik

Ankara jan. 3.
Törökország az utóbbi néhány esztendőben szinte a szemünk előtt emelkedett az európai országok közé. A törökök élükön Kmal pasával, mindent elkövetnek, hogy minél gyorsabb iramban érjék el az európai kultúrnívót. Legutóbbi jelentéseink arról számolnak be, hogy a latin betűk átvétele után Törökország áttért a méterrendszerre is.

FILMPALACE

Cs. török

Drama a havasokban

Főszerepben: HARRY PIEL

Pénztelen egész nap nincs előadás

RADIOMŰSOR

PÉNTÉK

Bukarest: 1.15: Könnyű lemezek. b: Fanica Luca zenekara. Régi és mai román népzene 7.20: Gramofon. 8: Radulescu Róza

Budapest: 6.45: torna. Utána gramofon. 10: Időszertű apróságok (felolvasás). Közben gramofon. 1.30 Szalai Pepita Gyula cigányzenekara. 3.30 Diákfelőla. 4: Divat. 5: dr Benedek Marcel előadása. 6: Gyorsírás. 6.30 K Comensoli Mária zongorázás. 7.10: Külügyi negyedóra. 7.30 Opera Pillangókisasszony. Az 1. felv. után hírek, utána dőjárásjelzés Majd a Fejes jazz és Vere Lajos cigányzenekara Kalmár Pál énekszámaival.

Köhögést, fulladást és a rekedtséget, megszünteti a torok és szájüreget dezinficiálja és így a ragályoktól megóvja a **füdőfücukorka**

Ára 20 Lei. — Kapható a gyógyszerárakban. Készíti **Osváth gyógyszerár. Targu-Mare,**

Veszettség tört ki egy cselédlánynon

Három hónappal ezelőtt megharapta egy kutya, de a lány nem jelentkezett orvosnál. -- Most a Pasteur-intézetbe szállították. -- Allapota reménytelen

Turda január 3.
Bota Mára 17 éves szekaturai illetőségű Turdán szolgáló cselédlánynon ezelőtt három hónappal otthon a falujában megharapta egy kutya. Ügyet se vetett sebére amely hamar begyógyult. E kutya veszett volt és a harapásnak borzalmas következményei let-

tek. A szerencsétlen leányon Turdán a szolgálati helyén hirtelen minden előzmény nélkül kitört a veszettség. Arca eltorzult súlyos idegrohamot kapott vergődött és dühöngött. Alig tudták megfékezni és lekötöztetni Beszállították a cluji Pasteur-intézetbe állapotja azonban reménytelen.

1934-ken

Új lapot kell nyitni a speciális regiszterben

Oradea január 3.
Ma nagy fontosságú rendelet érkezett a pénzügyminiszteriumból a különleges regiszterek vezetésére vonatkozólag. Eddig ugyanis minden év januárjában felül kellett helyezni az üzleti könyveket és miután ez az eljárás így ment át a köztudatba, ma igen sokan jelentkeztek a "registru specialok" hitelesítéséért. Ezzel szemben a mi-

niszteri rendelet szerint — tekintettel arra hogy az idei költségvetési év március 31-én ér véget — a registru specialok január elseje után változatlanul tovább is használhatók. A megkötés mindössze annyi, hogy január elsején kell zárni az esztendőt és 1934-el új lapot kell nyitni a speciális regiszterben.

Bratianu Dinu párisi sikere

Elfogadják a külföldi hitelezők a szelvények 25 százalékat

az állami tartozások kamatainak törlesztéséül

Bucuresti január 3.
A külföldi hitelezőkkel folytatott hosszúságú és többszörös tárgyalások a sok elintézés hirtelenséggel ellentétben valamilyen megállapodásra mégis vezettek. Nincs még szó végleges konverzióról erre csak az után kerülhet sor ha a külföldi bankok képviselői a szakértőnek ez a második kategóriája Bucurestibe jött megvizsgálta az állam fizetőképességét és megállapítja hogy előreláthatólag mennyi időre szóló fizetési halasztásra van szüksége Romániának ahhoz hogy törlesztéseit újból a rendes mértékben

felvegye.

A hitelezők ellenőreinek utja több mint egy hónapos halasztást szenvedett az új kormány kinevezése következtében időközben azonban — 1934. január 1-én — újabb fizetési terminus állott be és Bratianu Dinu pénzügyminiszter párisi utjának egyik célja éppen az volt hogy erre az esedékes fizetési terminusra is létrehozza legalább azt a megállapodást, amelyet a korábbi esedékes fizetésekre már az előbbi kormány pénzügyminiszterének nem sikerült megkötöni.

Felfedezték a nyavalyatörés gyógynövényét

A „Neues Wiener Journal” feltűnéstkelő cikke

Bécs, január 3.
Ha igaz — szenzációs orvosi felfedezésre bukkantak: sikerült megtalálni a nyavalyatörés gyógynövényét.

Maga a növény évezredek óta ismeretes az északamerikai és kanadai benszüllött körében, mint az epilepszia csodaszere — azonban a gyógyászatban nem alkalmazták tudományosan. Csak rövid idő óta sikerült annak hatóanyagát külön előállítani és egy magyar vegyésznek bróm s cinkum sókkal úgy kombinálni hogy a növény kivonatának hatóereje megsokszorozódott.

Nemrég kipróbálták a bécsi steinhofi szanatóriumban egy gyógyszert "Donhide" név alatt, mely gyógyszer a fentemlírt növény kivonatából készült — a növénynek

Scutellaria Lateriflora a neve, — bróm és calcium kombinációval. Az elért eredmények dacára annak, hogy csak a legsúlyosabb esetekben adagolták, szenzációsak. Annak ellenére, hogy ezen gyógynövény valóban gyógyító hatással bír, a fenti szanatóriumban csak a legsúlyosabb esetekben használták és csak olyan betegeknek akiknek nagyon gyakori rohamai vannak. Aránylag kevés kivonattal — naponta háromszor egy kávés kanállal — a legtöbb esetben a rohamok teljes elmaradását érték el a kezelés egész idejére. Olyan betegeknek akiknek azelőtt — az előző kezelés alatt — havonta 7—14 rohamjuk volt nem észlelték egy rohamot sem.

Tatarescu kinevezték miniszterelnökké

Anghelescu lemondott, Tatarescu letette az esküt. — A régi kormány legtöbb tagja marad az új kormányban

Bucurestiből jelentik: Anghelescu miniszterelnök ma délután 5 órakor megjelent a király előtt és benyújtotta a kormány lemondását. A király a lemondást elfogadta

és Tatarescu kereskedelmi minisztert nevezte ki miniszterelnökké és mindjárt le is tette az esküt. Az új miniszterelnök megkezdte

a tárgyalásokat a volt kormány tagjaival, akik nagyrészt megmaradnak, csak egy-két személyi változtatás lesz.

A állomásfőnökség felhívása a hadirokkantakhoz

Az állomásfőnökség felhívja a hadirokkantak, hadiárva és hadiözvegyek figyelmét arra, hogy IOV utazási igazolványaikat mutassák be az állomás titkárságánál az 1934 évi láttaozás végett. Az igazolványokkal egyidejűleg bemutatandó a nyugdíjkiutazási igazolvány, a hadkiegészítő parancsnokság által kibocsátott rokkantsági igazolvány, az azonosítók részéről a házassági bizonyítvány, a gyermekek részéről pedig a születési bizonyítvány

No. 43154 din 30 Decembrie 1933,

Eihalasztották a bevonulást

A rendőrkészlet hirdetménye

A rendőrkészlet 43154 szám alatt a következő hirdetményt adta ki:

Hivatkozva a Hadtestparancsnokság 4271—933 számú rendeletére, tudomására hozzuk mindazon 1932 évfolyameli ifjaknak, akik behívó parancsot kaptak 1934 január 1-re, hogy bevonulásuk elhalasztódott 1934 január hó 10-re.

— A cenzura új kezében. A nagyváradi cenzurahivatal újabb diszpozíció alapján a vármegyei prefektúrára tették át a hivatal vezetőjévé Ávrám Miklós főjegyzőt nevezték ki, aki az első cenzura idejéből kipróbált és megértő munkaerő a téren. A nagyváradi sajtó mindenkor igyekezett a cenzura rendelkezéseivel összhangban működni és Ávrám főjegyző személye garancia arra, hogy a harmónia ezuttal is teljes lesz az állami érdekek és a sajtó nehéz szolgálata között. Együttal közöljük és a nyomda tulajdonosok figyelmébe ajánljuk hogy mindennemű nyomtatványok a prefektúrán levő cenzurahivatalnál mutatandók be előzetes cenzurázás végett

APROHIRETSEK

Jókarban levő piarínót vagy rövid zongorát megvételre keresünk. Ajánlatokat ár és gyártmány megjelöléssel kérünk elküldeni Vesz hirlapiroda Marghita 11

Megbízható újságíróst is megélhetési feltételekkel Mohay János Turda

Horvák-féle pedálos cimbalom olcsón eladó. Cim a kiadóban

Vendéglő trafik engedéllyel bérbeadó, vagy társulok Cim a kiadóban. 17

Könyvkötő leányok falcoláshoz azonnal felvétetnek Pásztor nyomda Piata Viteazul 4 szám.

TENYÉRBŐL, kártyából mutat, jelent, jövőt mondok 10 lejért. Üzlet jömenetelen, ház eladásán, állásba jutásán elősegítek. Str. Moldovei, Kálvária-ucca) 58-a, második kapu. 12

LAKBÉRSZERZŐDESI blanketták kaphatók a Pásztor Ede cégnél, Nagypiac-tér 4 szám.

PÁSZTOR-NYOMDA, ORADEA

Duca gyilkosai öngyilkosságot követtek volna el, ha tervük nem sikerül

A ploiesti vádtanács elrendelte a vizsgálati fogságot

Ploestiből jelentik: A törvényszék vádtanácsa ma tárgyalta Constantinescu és két társának vizsgálati fogságának kérdését. A vádtanács elnökének kérdéseire a három vasgárdista kijelentette, hogy Ducát nem mint embert, hanem mint a liberális párt elnökét ölték meg.

Előadták még, hogy ha január 1-ig nem sikerült volna Ducát megölniük, akkor mind a hárman öngyilkosságot követ-

tek volna el.

A főügyész indítványára a vádtanács elrendelte a harminc napos vizsgálati fogságot. Mikor visszavezették őket a fogházba az utcán összegyűlt tömeg átkozta, szidalmazta és köpdöste őket.

A három letartóztatott gyilkost holnap Bukarestbe kísérik, ahol szembesítik őket az ott letartóztatott vasgárdistákkal.

MI AZ,

ami bőrét üdévé, frissé, fiatalossá varázsolja?

A FLOREAL a krém hatása páratlan!

Romániai vezérképvislet: Drogueria „Centrala” Oradea, Telefon 6-56

Enyhíteni akarnak a polgármesterek az ostromállapoton

Soós István és dr. Pelle János alpolgármesterek tegnap tanácskozást folytattak és azok eredményeként a Bukarestből ma hazatérő Mosoiu Tiberiu polgármesterrel együttesen fogják megbeszélni azt, hogy hogyan lehetne módot találni az ostromállapot enyhítésére abban az irányban, hogy az ne be-

folyásolja károsan a kereskedelmet. Az éjféli záróra már eddig is súlyos károkat okozott a vendéglősök, kávézók számára és minthogy az ostromállapot rendelkezései csupán a közrend megővésére irányulnak, igyekeznek olyan megoldást találni, amely által a károsodás elkerülhető lesz.

Segélyben részesülnek az utólag jelentkezett munkanélküliek is

Tegnap délelőtt megjelent szerkesztőségünkben a munkanélküliek egy kisebb küldöttsége. Előadták, hogy mintegy 150 munkanélküli képviseletében jöttek akik utólag jelentkeztek a népjóléti ügyosztálynál és így sem segélyt sem bonokat nem kaptak. Tekintettel az ostromállapotra most már nem is mehetnek fel csoportokban a városházára. A munkanélküliek ügyében kérdést intéztünk dr. Soós István alpolgármesterhez aki kijelentette, hogy az utólag jelentkezettek szintén részesülni fognak a munkanélküli segélyben és már utasítást is adott a népjóléti hivatalnak, hogy ügyüket vizsgálják felül és hasonlítsák össze neveiket a többi kimutatásokkal nehogy ugyanaz a személy kétszer szerepeljen. Az utólag jelentkezettek számára 20 ezer lejt szavaztak meg és így ezek is valamennyien 100—10 lei segélyben részesülnek

A város egyébként a munkanélküliek se

gélyezése céljából 25—25 vagon tüzfát kapott a vízműtől, illetve a villamos műcöl. Ehez még 20 vagon fát rendelnek és ezután megkezdik a faszéreg kiosztását. A fát minden munkanélkülinek házához szállítják.

Soós István dr. alpolgármester között még velünk, hogy fenjárt nála is egy, a leg asszonyokból a küldöttség, amely azt kérte, hogy a népkonyhák ne csak minden másnap hanem minden nap adjanak ebédet. Az alpolgármester kijelentette, hogy erre egyelőre nincs költségvetési fedezet, de remélhető, hogy a most meginduló társadalmi gyűjtés lehetővé teszi azt, hogy a népkonyhák minden munkanélküli minden nap ebédhez juthasson.

MAKULATURA újságpapír kicsinyben és nagyban kapható Pásztor Ede papírtár házában.